SVENSK MUSIKTIDNING.

N:o 19. | Redaktör och utgifvare: **FRANS J. HUSS.** Expedition: Olofsgatan 1 (Hötorget 6,) 1 tr. upp öfv. gård. | Stockholm den 5 December 1891. | Pris: Helt år 5 kr., Lösn:r 25 öre. Annonspris: 10 öre petitraden (15 öre utl.). | Årg. 11.

På Mozarts hundraåriga dödsdag.

1791 $^{5}/_{12}$ 1891.

Det var i december 1791. Under ljudet af ringning med samtliga klockorna strömmande tusentals menniskor till St. Nikolauskyrkan i Prag för att bevista en dödsfest, så högtidlig, att en sådan sällan förekommit der. Midt i kyrkan såg man en klart belyst katafalk; tolf skolynglingar, bärande svart krasflor och med facklor i händerna, stodo omkring densamma, 120 af Prags förnämsta tonkonstnärer och musiker spelade en präktig dödsmessa, med en hängifvenhet och innerlighet, som endast tacksam kärlek och vördnad kunnat alstra. Och hvem gälde denna högtidliga dödsfest? Den gälde minnet af den några dagar förut i Wien begrafne Wolfgang Amadeus Mozart. Det var en högtid värdigt den store döde, men det var också den enda högtidliga minnesfest som då firades till hans ära.

Hur annorlunda är det ej nu! Var Prag då för tiden den enda stad, som förstod att fullt värdera den store mästaren, så är nu hela verlden »hans Prag»; nu tänker man på hans namn öfver hela jorden.

Hvilken vän af tonkonsten känner ej sitt hjerta slå högre när han hör namnet Mozart nämnas! I sanning gudsbenådad är den som med så magisk kraft beherskar våra sinnen långt efter sedan han lemnat denna jorden, den som så kan på det mest gripande språk tala till menskligheten, till en aflägsen efterverld.

Vi fira derför icke en fest öfver den döde utan öfver den lefvande. Han lefver dock nu ett annat lif än då, när denne ande ännu bodde i en bräcklig, hans jättearbete ej vuxen kroppshydda, då han hade att kämpa med tusentals sorger, nöd och försakelse, af få erkänd till sin rätta storhet, af de flesta misskänd, ringaktad och bedragen, till dess han allt för tidigt sjönk i dödens armar med den smärtsamma klagan på sina läppar: »Nu, då jag hade kunnat var Mozart helt och hållet, måste jag skiljas från lifvet!»

Allt för tidigt? Väl hafva tusende redan tänkt: hvilka dyrbara gåfvor hade ej verlden ännu fått mottaga, om Mozart uppnått en Bachs eller Händels ålder, ja om också blott Beethovens! Menskligt att tala synes det så. Men var gränsen för denna lefnadsbana satt så tidigt, har den i stället börjat så mycket tidigare. Den, hvilken så som Mozart satt in hela sin lifskraft ända till sista andedraget i konstens tjenst, den måste väl tidigt dö hän. Hela sin person lade han in i sitt arbete, »Jag har hufvud och händer så fulla af tredje akten», skref han en dag, då han skapade 'Idomeno', »att det ej vore underligt om jag sjelf blefve en tredje akt». Och denna outtröttliga, sjelfförgätande skapardrift växte med hvarje år till dess han, förtärd af *den himmelska eld* som brann inom honom, föll ett offer för en tidig död. Man kunde säga att konstnären föll ett offer för menniskan.

Wolfgang Amadeus Mozart.
Efter en relief, ansedd som det bästa porträtt af Mozart.

Menniska och konstnär — hvilket underbart dubbellif i denne enda Mozart! Den som endast såg till det yttre kunde ej förena dem hos honom. »Man skulle ej kunna tro, att i ett så litet hufvud något så stort förborgar sig», yttrade bäyerska kurfursten Karl Teodor om honom. Och Aloysia Weber, den af honom först älskade af de båda systrarna, tillstod sedan, att hon ej anat Mozarts geni och förr i honom endast sett den lille oansenlige mannen. Och liksom man i Mozart förgäfves sökte en hög, idealisk konstnärsföreteelse, som imponerade genast vid första anblicken, så häntydde hela hans lefnadssätt och yttre uppträdande ingalunda på någonting ovanligt. Det största musikaliska snille

verlden sett tyckte om att liksom gå incognito genom verlden, och det lyckades honom blott allt för väl. Låt oss se hur han tager lifvet. Han umgås med menniskor af vanligaste slag, som om de voro hans gelikar. I ett gladt och lustigt sällskap är han den gladaste af dem alla. Vid ett godt bord i vännernas lag intresserar han sig lika mycket för de bjudna rätterna som för den andeliga kosten. Han hängifver sig med ifver åt billard- och kägelspel samt är en stor vän af starar och kanariefåglar. Han dansar äfven gerna och är stolt öfver sin skicklighet i denna »konst». Dertill sätter han myckot värde på fina smakfulla kläder och är litet fåfäng öfver sina väl vårdade händer. Hvad fattas mer i den utpreglade Wiener-dandyn? Ja, såsom Mozart med förkärlek bevistade maskeradbalerna i Harlekins drägt, så framträder detta snille hela lifvet igenom likasom under en förklädnad. Under tiden då han var sysselsatt med något af sina större arbeten skall han ha fört det tokroligaste samspråk och varit som mest uppsluppen och skämtsam, och medan han vid skrifbordet löste de svåraste kontrapunktiska problem, lät han berätta för sig sagan om Askungen eller om Aladdins förunderliga lampa.

Hur nära voro ej, vid närmare betraktande, menniskan och konstnären förenade hos honom! Hvem upptäcker ej Mozarts oföränderligt glada natur i hans af glädtighet strålande musik? Och hela hans lifliga väsen, medfödda qvickhet och qvicksilfverartade rörlighet likasom hans klara förstånd, som alltid träffade hufvudet på spiken, — hur tydligt afspeglade sig ej allt detta i hans verk! Emedan han var så helt och hållet menniska och intet mänskligt var honom fjerran, så kunde han ock i sina toner skildra lifvet så sannt och naturligt, i det lilla som i det stora. Ty allt hvad han såg och hörde, gjorde, tänkte och kände blef hos honom musik.

Med all sin liflighet var dock hans karaktär djupare anlagd än hvad det syntes. Snillet låter den menniska, hos hvilken det taget sig bostad, alltid i mer eller mindre grad blifva — ett barn. Och hvilket älskligt barn, hvilken ädel menniska var icke Mozart! Emot sin moder var han en öm, älskande son, mot systern en lika öm broder, Ehuruväl en beundrare af det täcka könet var han dock sin hjertas utvalda, sin Constance, med den varmaste kärlek trogen. Mot den något stränge, pedantiske fadern felade han aldrig i skyldig vörnnad. För religiösa intryck var han redan från barndomen mycket mottaglig. Men jemte denna från hjertat gående religiositet, utan hvilken han aldrig skulle ha skapat sitt Requiem, var han tillika nog förståndsmenniska och frisinnad ande för att allt hyckleri, all ofördragsamhet, hvarje förslafvande af samvetet skulle af själ och hjerta vara honom förhatligt. Utan tvifvel kan man häraf förklara hans anslutning till frimurarorden.

Så tåligt än Mozart, för att göra sin fader till viljes, under lång tid fördrog den kränkande behandling han led af den despotiske erkebiskopen af Salzburg, i hvars tjenst han stod, så fruktade han dock ej att emot högt stående personer alltid föra ett fritt och öppet språk, fri som han var från allt kryperi. »Jag är kompositör och född till kapellmästare och kan ej gräfva ner min talang, som den gode Guden förlänat mig i så rikt mått». Med detta klara medvetande om sin eminenta begåfning, egde han dock äfven den äkta blygsamhet, som alltid prydnr en konstnär, hur stor han må vara, städse ifrig att lära, då tilllfället dertill erbjöd sig, och han erkände otvunget och beundrande sina föregångares storhet. Af Haydn erkände han sig ha lärt hur man gör qvartetter, och en som ringaktade denne mästare svarade han: »Om man sammansmälter oss båda, så blir ändå på långt när ingen Haydn deraf». Ja, hur rörande oegennyttig är ej hans vänskap för »pappa Haydn», hur barnsligt sjelfförgätande hans trohet mot »hans gode kejsare», för hvilken han uppoffrade en god ekonomisk ställning, som erbjöds honom i Berlin, under det »den gode kejsaren» bemötte honom snålt och otacksamt. Lögnen var honom en styggelse; för honom voro ej »orden till för att dölja tankarne.» Genom sitt öppenhjertiga språk ådrog han sig ej så få ovänner Han sjelf kunde väl vredgas men aldrig hata; den svåraste oförrätt hade han förgätit dagen derefter, och Schikaneder, som bedrog honom på tusental, kunde han följande dag utan tecken till harm ha till middagsgäst.

Hans musikaliska förstånd arbetade aldrig isoleradt under medveten afsigtlighet och beräkning, det stod alltid i tjenst hos hans öfverflödande fantasi, hans öfverströmmande hjerta. Derför finner man ej heller någonting konstladt, gjordt och reflekteradt i hans skapelser, derför är allt i dem så friskt och omedelbart, så naivt och sannt, äfven i de konstrikaste alster, äfven i verk af den mest komplicerade stämflätning.

Vi hafva så oförmärkt kommit från bilden af vår mästares personliga karaktär öfver till betraktandet af hans konstnärliga individualitet och betydelse bland tonkonstens heroer.

Mozart var stor i allt. Ingen var så långt ifrån ensidighet, som han, och deraf harmonien i hela hans väsen. Teknikern var hos honom lika stor som det producerande snillet. Virtuosen, improvisatören Mozart öfverglänste i många hans samtidas ögon till och med komponisten. Också eröfrade han åhörarne lika mycket genom den hänförelse hans spel uppväckte, som genom sitt snilles skaparemakt. Hans uppfattning och tankekraft var så underbar, att han kunde felfritt nedskrifva Allegris femstämmiga Miserere, som han hörde i det påfliga kapellet i Rom, och flerstämmiga verk, hela orkesterstycken med alla enskildheter uti instrumentation, komponerade han i hufvudet och hade dem i minnet, hvarefter det endast var ett mekaniskt göra att bringa dem på papperet. Men fast musiken var hans modersmål och melodier ständigt stodo honom till buds, må ingen tro att han arbetade flyktigt. Hans flit och hans tålamod äro lika beundransvärda som hans snille. Sina Haydn tillegnade qvartetter betecknade han såsom »frukten af ett långt och mödosamt arbete». Med full sjelfständighet besatt han egenskapen att tillegna sig andra mästares företräden och andra skolor samt assimilera dem med sig. Som komponist kunde han ju, allt efter som han ville, än vara Händel, än Gluck, än Cimarosa.

Så se vi då också i hans skapelser det bästa och värdefullaste hos alla stilar och epoker; vi se tyskarnes skarpsinne och grundlighet, fransmännens rytmiska schwung, italienarnes melodik och välljud på det fullkomligaste förenade och sammansmälta hos honom. Och deri består just vår mästares konstnärliga mission: icke deri att han har brutit en alldeles ny väg, skapat nya former, öppnat nya områden — så som man kan säga om hans store efterföljare Beethoven och Wagner — låg hans kallelse, utan deri, att han till harmonisk enhet sammanfattade det på alla områden redan vunna men ännu ofullkomligt eller enstaka framträdande och att han i klassiska former, i de skönaste bilder af mönstergill renhet i stilen skänkte det åt verlden. Ingen gren af musiken känna vi, i hvilken han ej åstadkommit något stort. Kyrkan och teatern — dessa båda antipoder — ha honom att tacka för lika oförgängliga verk. I symfonien tog han ett långt steg framför Haydn, hans läromästare, som sedan blef hans lärjunge. I stråkqvartetten förblifver han den oöfverträffade mästaren. I kammarmusiken, i pianokonserten, i pianosonaten — hur många perlor af ädlaste slag ega vi ej af honom? Att särskildt fästa oss vid hans pianomusik, så erbjuda hans två- och fyrhändiga sonater och fantasier den ädlaste njutning och ett oumbärligt material för musikläraren till utbildning af klassisk smak hos eleven. Äfven i sången har han gått före sin tid. »Violblomman» af honom har ännu ej mistat sin doft. Men längst skall verlden beundra honom som musikalisk dramatiker. I hvarje operaslag har han framstält ett mönster. Möter oss det patetiska i »Idomeneo» och »Titus», så finna det komiska i »Cosi fan tutte», det äfventyrligt-romantiska i »Enleveringen

ur seraljen», det mest lekande behag i »Figaros bröllop», det tragiska i förbindelse med det humoristiska i »Don Juan», medan han i »Trollflöjten» skapat en allegorisk sagoopera, tillika den första tyska nationalopera, full af förtrollande melodirikedom. I operan såsom sådan liknar ingen vår mästare. I dessa hans skapelser räcka sanning och skönhet hvarandra handen under fullkomlig harmoni, och det träffande i uttrycket träder emot oss i en så förklarad form, att vi ej veta om vi mera skola beundra det hänförande tonspelet, eller det frappanta tonspråket i denna musik. Ingen komponist i hela verlden har i ensemblen behandlat de särskilda stämmorna med sådan sjelfständighet och konseqvens i karakteren och tillika så fängslande harmonisk samverkan. Och hvilket behag, hvilken friskhet och konstnärlig afrundning, hvilket lugnt jemnmått äfven vid det lifligaste uttryck, ja till och med vid den högsta kraft i affekten.

Mozart egde ett musikaliskt förstånd af sällsynt kraft och skärpa; han förmådde lika omedelbart tänka i toner som känna; men tänkande och kännande voro hos honom ett när han skapade och ej något söndradt efter hvartannat. Mozart är derföre den störste kontrapunktisten, emedan han tillika är den störste melodikern. Ännu ingen har som han förstått att utan någon rest försmälta den mest tjusande melodik med den skrupulösaste räknekonst, den uttrycksfullaste kantilena med den dubbla kontrapunkten. Med samma solljusa, strålande behag bjuder han oss den mångstämmiga symfonien som det enkla rondot, den konstnärligt sammanflätade fugan som den okonstlade sången. Öfverallt, äfven der de svåraste problemer uppställa sig, förstår han att lösa uppgiften med lätthet och grace, så att man får det intrycket: »så och ej annorlunda måste det vara», och hans verk likna i inre logik och ändamålsenlighet, i kristallisk klarhet och genomskådlighet naturens egna produkter.

Universaliteten hos Mozarts snille, denna »musikaliska allmakt», uppenbarar sig äfven i den vidsträckta, ja alltomfattande verkan hans musik utöfvar på allas sinne. Redan barnet tjusas af hans toners välljud, under det de gamle genom dem återförsättas till barndomens leende verld. En hvar, äfven den musikaliskt obildade, känner sig af dessa toner indragen i mästarens trollkrets, och kännaren upptäcker med beundran allt flere skönheter i hans partiturer. Musiken är redan i sig ett universalspråk; Mozarts musik är det i dubbelt mått. Bland alla folk har den tyske mästaren vunnit hjertan. »Jag ber Gud», skrifver han från Paris till sin fader, »att jag skall kunna hedra mig sjelf och hela den tyska nationen». Hvilken rik uppfyllelse har icke denna barnets bön vunnit! Och bland verldens bildade folk höjer sig den ena stämman efter den andra för att prisa den tyske mästaren. »Mozart är den störste» säger säger italienaren Rossini, »han är den ende som haft lika mycket vetande som snille, lika mycket snille som vetande». »Gudomlige Mozart», utropar fransmannen Gounod, »endast den som icke förstår dig kan underlåta att förguda dig! Du med ditt outtömliga behag, din höghet och klarhet». Och ryssen Tschaikowsky bekänner att Mozarts musik, framför allt hans »Don Juan», framträdt för honom som en uppenbarelse, hvilken vardt afgörande för hela hans konstnärliga utveckling. Och emedan Mozarts musik är en så ren musik, utan alla främmande tillsatser, utan att vara bestämd af ett visst tidsmod, så är också hans musik för alla tider.

Det fins visserligen i våra dagar sådane som se denne mästare öfver axeln, hvilka betrakta hans musik som en öfvervunnen ståndpunkt. Men den, som föraktar Mozart, kan väl den verkligen älska tonkonsten? Mozart är ju sjelf den förkroppsligade musiken; och må aldrig så väldiga stormän uppträda i tonernas rike, ingen skall dock störta honom från hans tron eller kunna fördunkla hans ära, förringa hans storhet.

(efter A. Schütz. N. M. Z.)

* * *

Vid »Don Juans» hundraårsjubileum för fyra år sedan innehöll denna tidning en utförlig biografisk uppsats om Mozart jemte ett porträtt efter den fotografibild af mästaren som vanligen förekommer, men som dock är mindre tillförlitlig. Vi anse derför öfverflödigt att nu åter införa hans lefnadsteckning. Det porträtt som dagens nummer meddelar är efter en fotografi, som tillhör Musikaliska akademiens af dess bibliotekarie Fr. Cronhamn förtjenstfullt riktade och ordnade porträttsamling. Trä-reliefen, hvarefter fotografien är tagen, förfärdigades 1789 af L. Posch i Berlin.

Vårt gamla operahus och dess minnen.

Sångguddinornas afsked från vårt gamla operahus har nu egt rum, portarne till Gustaf III:s konsttempel äro tillslutna för alltid och snart är den åldriga byggnaden jemnad med jorden. Men länge skall det nog lefva i minnet, hos den nu varande generationen med alla sina fel och förtjenster, med alla de konstverk och konstnärer, som tillhört dess scen, hvilka från senare tid lefva i personlig hågkomst, från äldre tider äro inskrifna i vår konsthistoria.

Minnet af vår gamla opera och verksamheten inom dess murar upplifvas i dessa dagar på mångfaldigt sätt, genom tidningsartiklar och illustrerade broschyrer, men Svensk Musiktidning får ej heller underlåta att teckna en minnesruna öfver vårt gamla operahus, hvars afbildning hufvudsakligen upptager denna tidnings titelvignett, och öfver den med detsamma förbundna operaverksamheten hos oss från äldre till nyare tid. För denna liksom för åstadkommande af ett nytt värdigt tempel åt »de fosterländska sånggudinnorna» hafva vi alltid visat ett lifligt intresse och det gläder oss att, då vi nu med ett visst vemod tager farväl af det gamla konsttemplet, få motse ett nytt på samma plats, i en snar framtid, i hufvudsaklig del så ordnadt, som vi funnit ändamålsenligast.

Då för nio år sedan operahusets hundraårsfest firades, innehöll Sv. Musiktidning en historik öfver det. Början af denna, efter Dahlgrens »Anteckningar om Stockholms teatrar» anföra vi här och följa för öfrigt Nordisk familjeboks artikel i ämnet (af A. L.) och andra anteckningar.

Efter Gustaf III:s återkomst från sin utrikes resa 1771 mognade hos honom planen att upprätta en nationalteater. Försök med svenska skådespel och underhållande af en svensk teatertrupp hade gjorts några gånger och med mera allvar 1737, då en ständig inhemsk trupp bildad af unga tjenstemän och studenter fick åt sig upplåten *Kongl. svenska skådeplatsen*: Bållhuset (å Slottsbacken). Med svårighet uppehöll sig denna trupp till 1753 då Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika, som ej tyckte om de svenska skådespelen, införskrefvo en fransk dramatisk trupp och ett italienskt operasällskap att uppträda å Bollhuset. Samma år Gustaf III tillträdde regeringen 1771 afskedade han den franska truppen och redan 1773 d. 18 jan. öppnades å Bollhuset *Den svenska operateatern* med kapellm. Uttinis opera »Thetis och Pelée», text af rådman Wellander, balletterna i operan voro af hr Gallodier. De spelande voro Thetis: fru Olin, Pelée: hr C. Stenborg, Jupiter: hr Lalin, Neptunus: hr Nordén, Merkurius: hr N. Stenborg, Kärleken: m:lle Olin, Doris: m:lle Falk, Eko: m:lle Lillström (fru Olins syster) och öfverstepresten hr Björkman. Framgången var fullständig.

Behofvet af en lämpligare skådeplats, än den enda dittills tillgängliga i »Bollhuset», hade, med de stigande anspråken på scenens framställningar och med det tilltagande begäret efter dessa förförädlande njutningar gjort sig allt mera kännbart. Teaterns inskränkta utrymme förorsakade så väl att skådespelen i flera afseenden icke kunde gifvas på fullt tillfredsställande sätt, som äfven att allmänheten blott i ringa antal och likväl med obeqvämlighet och trängsel kunde bevista dem. I syn-

nerhet klagades öfver bristande utrymme på parterren, hvilken denna tid var endast »stående» och synes icke hafva varit beräknad för ett bestämdt antal åskådare.

Gustaf III var tidigt betänkt på afhjelpande af nämnda behof. Sedan det så kallade större Delagardieska huset, uppfördt i medlet af 1600-talet vid Norrmalms (nu Gustaf Adolfs) torg, blifvit inköpt af öfverståthållaren friherre Karl Sparre, öfvertogs köpet i slutet af år 1773 utaf konungen, som lät nedrifva den gamla byggnaden och bestämde tomten till plats för operahus. Ritning och kostnadsförslag härtill uppgjordes af öfverintendenten Adelcrantz. Konungen afstod sin egenderätt till tomten, hvilken inlöstes af slottsbyggnaden till samma pris som inköpssumman, eller 135,000 rdr rmt, och den nya byggnaden, upplåten på entreprenad mot ett belopp af 220,000 rdr samma mynt, grundlades om sommaren 1775 och fullbordades 1782. Huset — 210 fot långt, 150 fot bredt och 57 fot högt, med façaden prydd af kolonner och pilastrar utaf korintiska ordningen, och frontispicen försedd med inskriften *Gustavus III Patriis Musis* på en sten, hvaröfver anbragts en förträfflig skulptur, föreställande två lejon, som emellan sig uppbära en sköld med svenska riksvapnet, öfver hvilken en kunglig krona, — är i yttre måtto ännu oförändradt. Dess inre deremot har tid efter annan undergått flerfaldiga omskapningar. Teatersalen hade ursprungligen fyra logerader, och ofvan ifrån den fjerde hvälfde sig en väl arbetad corniche. De tre öfra raderna voro försedda med 19 loger hvardera, men första raden endast med 12, utom den kungliga, som fylde större delen af fonden. Logerna voro uppburna och åtskilda medels konsoler, som gingo fram ända till bröstvärnen, och första raden hvilade på sex pilastrar. Salens golf upptogs af den stora hoflogen, af amfiteater (3 bänkar), af stående parterr, som lemnade godt utrymme för 30 0 personer, och af den å ömse sidor om denna anbragta så kallade parterre noble. Under den tid grefve Löwenhjelm var Kongl. Teaterns direktör blef femte raden tillbygd (1815); skiljeväggarne mellan logerna aftogos till den bredd de för närvarande innehafva; stående parterren förvandlades till sittande (med undantag af någon mindre del, närmast orkestern, som förblef stående ända till 1832); öfversta delen utaf den samma afskildes till amfiteater, och denna utvidgades genom tillbakaflyttande af stora hoflogens balustrad; pilastrarne (»som hettes stödja första logeraden, men voro onödiga, ochödde många åskådarerum») nedrefvos; de bänkar, hvilka Gustaf III, enligt gammalt bruk, låtit anbringa under hvartdera af första radens oxögon, och »på hvilka Agamemnon och Iphigenie, *qvasi* åskådare, njöto baletten», blefvo borttagna såsom störande för den sceniska effekten Kongl. logens ombyggnader — amfiteaterns och sittande parterrens ytterligare ändring, med benämningar än af öfre och nedre amfiteater, än af amfiteater och parkett, — förvandling af den forna parterre noble till stående parterre — denna senares slutliga borttagande — förändrad inredning af logeraderna, med flera andra omskapelser, hafva sedermera allt emellanåt blifvit verkställda. — Samtidigt med operahusets uppbyggande inköptes för K. teaterns räkning det s. k. Ekebladska huset vid Arsenalsgatan, att användas till öfningssalar, klädmagasiner m. m.

Sjelfva skådeplatsen, 40 alnar lång från lampraden till yttersta fonden och 18 alnar bred vid avantscenen, var bygd af maskinisten vid Kongl. operan Johan Schef. — Denna nya teater invigdes den 30 september 1782 med operan *Cora och Alonzo*, hvartill texten var af Adlerbeth, musiken af Joh. Gottlieb Naumann, som af konungen först hitkallades 1777 för att reorganisera operan, då han dröjde här ett år, och sedan återkom till operainvigningen och stannade här till året derpå. Personerna uti operan voro: Cora: m:lle Stading, Alonzo: hr C. Stenborg, Zulma: fru Olin, Athaliba: hr Karsten, Palmore: hr Nordén, öfverstepresten: hr Björkman, Coras bror: hr L. Hjortsberg, Sedan öfversattes och upptördes operor af Gluck, Piccini m. fl. till 1786 d. 19 jan. då Gustaf d. III:s och Kellgrens Gustaf Wasa med musik af Naumann, som afslutat denna innan han 1783 för alltid lemnade Sverige.

Med denna fosterländska opera kan man anse att den egentliga invigningen af det åt »de fosterländska sånggudinnorna» helgade konsttemplet egde rum. De förnämsta spelande i operan voro: Gustaf Wasa: hr Stenborg, Christian: hr Karsten, Christina Gyllenstjerna: fru Müller, Norrby: hr de Broen, och operan gafs sedan under terminen 23 gånger för fulla hus. (Forts.)

Sista föreställningen i det gustavianska operahuset.

Den 30:de sistlidne november är en märklig dag i vår konsthistoria. Den dagen var det gamla operahusets vackra salong fyld af en festklädd publik, som med allvarlig högtidsstämning bevistade den sista föreställningen å den mer än sekelgamla scen, hvarifrån så många och ädla konstnjutningar erbjudits åt generationer af musikens och dramatikens vänner. På hvarje åskådareplats syntes den tryckta prologen å hvilken på parkett och första raden var fästad en liten bukett med en ros och blåa band, hvarpå stod tryckt: Minne af Kgl. operan d. 30 nov. 1891. Hofkapellet som anfördes af direktör Nordqvist sjelf var äfven i festdrägt och dirigentens notställare var beprydd med en ram af lager, öfverst sammanhållen af en lyra från hvilken utgingo ett par band i svenska färgerna med inskription: »Conrad Nordquist d. 30 nov. 1891». Något efter kl. 1/2 8 inträdde konung Oskar jemte kronprinsen samt prinsarne Carl och Eugen, alla i civil högtidsdrägt, åtföljda af en lysande svit. Hela publiken reste sig upp och hr Nordquist gaf tecken till folksångens uppspelande, hvarefter följde en fanfar. Kort derefter gick ridån upp, och å den med ett förhänge afdelade, halfdunkla scenen framträdde skådespelaren Emil Hillberg och framsade med kraftig och uttrycksfull deklamation följande högstämda af professor C. R. Nyblom författade

Prolog:

Skall till sist ändock det sanning blifva,
Att kung Gustafs älsklingsverk förgår?
Spett och hacka skola skonslöst rifva
Hvad oss gladt i mer än hundra år!
Hvarje sten, I bort ur väggen rycken,
Af vårt hjertas fibrer sliten stycken, —
Och när de ha blödt — hvad återstår?

Minnet blott, hur gamla tider veko,
När ett yngre slägte gjort revolt...
Minnet blott? — Men minnet är ett eko
Af ett lif, som ädelt var och stolt.
Ve dig, unga tid, om ej du visste,
Att ej du i kedjan är den siste,
Och om tron på fädrens art du sålt.

Tro du skall, att tredje Gustafs saga
Grunden lagt till hvad vår konst har godt.
Lefde han sitt hjertelif på Haga —
Här han såg dock sina drömmars slott.
Här han föll — hvad äkta tragiskt öde! —
Gick som diktens kungar till de döde,
Fälld på lifvets höjd af hatets skott.

Ädla sångartemplet, du skall falla,
Liksom Gustaf, i din äras glans.
Snart skall toners välljud mer ej skalla
I din sal, hvars like knappast fanns.
Hvem var mästaren, du unga slägte,
Som likt Orpheus stenens välklang väckte?
Minnets stämma svarar: Adelcrantz.

Och I genier, som derofvan sväfven,
Sergels genier, det är tid att fly,
Eder väntar stoftets öde äfven,
Fast i left ert lif i scenens sky.
Hvad han I ej skådat från er himmel —
Tusen sinom tusen bilders vimmel,
Gammal konst i skepnad ständigt ny!...

Tänk — i natt, när sista lågan släckes,
Hvilken fest här firas skall! Gif akt!
Med ett trollslag då till lifvet väckes
Allt, som skapats här med snillets makt.
Som en våg det öfver scenen vältar —
Mozarts himlatoner, Shakspears hjeltar,
Molières löjen, dansens lätta takt.

Se — der skrider fram i dunkla fonden
Skuggors tåg från seklets sarkofag,
Gör kring välkändt rum den stilla ronden,
Och en röst hörs hviska, rörd och svag:
»Här det var — jag mins så väl den gången —
Här hon stod — hvem glömmer väl den sången,
Som vår Jenny sjöng sin afskedsdag!»

Plötsligt klingar en triumfkör fjerran,
Följd utaf trumpeters festfanfar...
Det är *hon*, som syns på Thespis-kärran,
Hon, som Sveriges namn kring verlden bar.

I den punkten samlas alla strålar
Af hvad konsten kan, hvad minnet målar,
Till en stjernkrans, blixtrande och klar.

Och kring charen gå i fria grupper
Ordets, tonernas och dansens folk,
Små och stora, tiljans valda trupper,
Hvar och en sin skilda känslas tolk,
O, vi känna dem!... För gångna slägten
Ha de svingat i Thalia-drägten
Löjets bjällerstaf, passionens dolk.

Men när vinterdagens morgon bräcker,
Är det tyst i sångens forna hem
Det är dödens kyla, som sig sträcker
Omotståndligt in i hvarje lem.
Hör!... En suck igenom salen susar —
Sergels genier flykta, vingen brusar
Som ett tonsvall från ett Requiem...

Det är slut. — Men ännu konsten andas,
Hon, som själen var i detta rum,
Och fast höljet snart med stoftet blandas,
Hennes stämma blir dock aldrig stum.
Fram ur gruset nya former växa,
Kanske högre: det är dödens lexa,
Det är lifvets evangelium.

Upp då, unga tid, till nya strider
För det nya seklets ideal!
Sångpalatset växer väl omsider
Som en fjäril ur sin puppas skal. —
Men i qväll — vår tack till svunna tider,
Och — hur bittert det i hjertat svider,
Tack för trogen vakt, du gamla sal!

Efter det lifliga bifall, som prologen och dess utförande framkallade började uvertyren till Hedberg-Hallströms fosterländska sagospel »Den Bergtagna» och då ridån går upp finner man bredvid hvarandra vid gästabudsbordet ett par värderade konstnärinnor från fordom, hvilka hedra denna K. operans afskedsfest med att nu återuppträda i förut af dem uppburna roler: grefvinnan Mathilda Grabow-Taube som Ingeborg, fru Charlotte Strandberg som fru Ragnhild, hvilken rol hon kreerade vid operans första uppförande för sjutton år sedan. De öfriga i operan uppträdande hade förr sjungit sin resp. partier, endast Gerdas obetydliga rol hade nu en ny representant i fröken Thulin. Abbotens rol var nu utesluten, likasom när operan uppfördes senast som galaspektaklet för två år sedan, då konungens 60-års födelsedag firades å kgl operan. Eget nog kom operans sista föreställning att få en likhet med den allra första svenska på Bollhuset, i det på visst sätt den qvinliga hufvudpersonen nu rekryterades från privatl fvet, liksom ytterligare en af de uppträdande. De loford som fordom slösades på fru Olin i »Thetis och Pelée» för hennes öfvernaturliga sång» etc. kunna väl tillämpas på grefv. Mathilda Taube i »Den bergtagna». Det var en verklig högtid att åter få höra från scenen denna sköna stämma, som vid detta tillfälle framträdde med nästan samma friskhet och fulländning som förr på denna plats. Den hvita drägten, det ljusa hängande håret, den vackra figuren och de stora talande ögonen hos denna Ingeborg gör genast det behagligaste intryck. Hvarje akt framkallade också den varmaste hyllning åt den utmärkta konstnärinnan, hvars mästerskap kulminerade i fjerde (då sista) aktens vackra spinnaria och scenerna med bergadrottningen och bergakungen. I den senares parti vann hr Ödmann, som vanligt, stort bifall. De öfriga medverkande bidrogo hvar i sin mån till framgången af det hela denna afton. Såväl efter hvarje akt som hufvudsakligen efter operans slut framkallade intensiva applåder operans hufvudpersoner; att bifallet i första rummet gälde Ingeborgs framställarinna är naturligt, och de kontinuerliga bifallsyttringarna nödgade henne gång på gång att framträda för publiken. Med lagerkransar, buketter och blomsterlyror hyllades så väl grefvin. Taube som herr Ödmann, och ej heller fru Charlotta Strandberg blef lottlös. Efter flere framropningar medförde de spelande operans komponist, Ivar Hallström, som efter besök i Göteborg samma qväll hitkom med bantåget och begifvit sig direkt från stationen till operahuset. En varm hyllning för hans i många stycken så förtjenstfulla och anslående operaverk kom äfven honom till del. Till sist uppfördes »efterspelet» af Hedberg: »Sånggudinnornas afsked» med stämningsfull musik (inledning, melodramer och körer bakom scenen) af hofkapellm. Nordquist. Vid ridåns uppgång är scenen, såsom vid prologen, begränsad af ett tablå-förhänge och operahusets tomte framträder klagande öfver att nu blifva husvill och uttalande sitt hopp om att åter få inflytta i det nya konsttemplet. Derpå framträda Musiken och Dansen, hvilka på senare tid herskat öfver öfver denna scen, de kalla till sig Komedin och Tragedin, som varit aflägsnade derifrån och uppmana dem att förena och försona sig med dem. Nu framträder Gustaf III:s skugga åtföljd af Schröderheim; den kunglige skaparen af den gamla operan uppmanar konsterna att framkalla bilder från det förflutna af operans verksamhet, och man får nu se efter hvartannat väl arrangerade tablåer ur »Gustaf Vasa», »Kronofogdarne», »Norma», »Erik XIV», »Lohengrin» och »Vermländingarne». Konungen aflägsnar sig, framtidens genius framträder med sin fackla, och i sista tablån visar sig det nya operahuset med Apollo och de öfriga museruna i förgrunden, der konsterna och framtidens genius nu gruppera sig. — Sedan ridån för sista gången fallit och konungen med prinsarne rest sig för att lemna hoflogen uppspelades å nyo folksången, som afslutades med en fanfar. Då de kungliga med svit lemnade salongen aflägsnade sig så småningom alla derifrån under en tystnad som ådagalade att stundens betydelse fattades af en hvar, stunden för sista afskedet från den gamla operan och dess hemtrefliga, akustiskt förträffliga salong, der vi och generationer före oss fått njuta af konsten i så rikt mått.

* * *

Efter spektaklets slut gaf H. M. Konungen en fest för operans personal, uppgående till 3- å 400 personer.

Dels i foyerna, dels på scenen, hvilken var dekorerad såsom rum och upplyst af talrika gaslågor i vackra orneringar, var supé serverad. Sedan densamma tagit sin början infann sig H. M:t, åtföljd af kronprinsen, prinsarne Carl och Eugen, generalen grefve Lagerberg och statsrådet friherre von Essen samt uppvaktande herrar. Bland de närvarande märktes äfven en af de aderton i Svenska akademien, professor C. R. Nyblom.

Sedan klockan slagit 12 på natten tog direktör Nordqvist ordet och tackade H. M:t för dagens fest. Under erinran, hurusom Oscarsdagen i detta ögonblick inginge, tolkade hr N. de närvarandes djupa vördnad för Konungen och tacksamhet mot tonkonstens höge främjare. Talet slöts med ett: »Lefve Konungen!», hvarpå följde ett fyrfaldigt hurra.

H. M:t svarade att han djupt kände dagens betydelse, ej som sin egen namnsdag, utan som slutet på tredje Gustafs långa dag, som nu gått till ända. Natten blefve lång innan en ny dag randades i konstens nya tempel, men Konungen vore förvissad, att den gamla svenska konstens anda skulle fortlefva äfven sedan det gamla templets murar fallit för tidens tand. Med ett hjärtligt tack för god tempelvakt höjde H. M:t sitt glas till välönskningar för operans framtid.

Ännu en stund deltog H. M:t i samqvämet, men aflägsnade sig mot slutet af den splendida supéen efter att ännu en gång hafva tackat operapersonalen för redbart arbete i konstens tjenst och för angenäm samvaro.

Musikpressen.

På Abr. Hirschs förlag har utkommit:

För piano 2 händ:

Sjögren, Emil: *Tankar från nu och fordom:* novelletter, op. 53. Pris kr. 2,50. I. (tillegn. fru Jenny Sellholm), II (till. fru Ida Åquist), III (till hr Hjalmar Bratt), IV (till fru Clary Magnusson), V (till fru Lotten Wimmermark), VI (till frök. Anna Cardon), VII (till frök. H. Malmström).

Audran, Edmond: *Miss Helyett*, operett i 3 akt.; arrangement (med bifogad text). Pr. 2 kr.

På Carl Johnns förlag har utkommit:

För piano 2 händ:

Mascagni, Pietro: *Paa Sicilien* (Cavalleria rusticana), stort melodiudvalg innehåll: Intermezzo, Siciliana, Drickessang, Solo- og Korsange etc.

Ahlgren, Carl: *Med lilla tösen*, Hambo-Polska. Pr. 50 öre.

Ekdahl, A. W.: *Immer Elegant*, Fransäs ur op. »Fågelhandlarne» och Sigge Wulffs repertoire. Pr. 75 öre.

Förster, Rudolph: *Der Mode Elegant*, Marsch-kuplett (ur Sigge Wulffs repertoire). Pr. 50 öre.

Högberg, Erik: *Palettskrap*, Polka tillegn. Akademieklubben. Pr. 60 öre.

Rose, Fabian: Antipod-Dans (Scottisch) tillegn. antipodisterna systrarna Andersen. Pr. 60 öre;

För en röst med piano:

Friegel, E.: *Lifvet är bra skönt ändå*. Pr. 50 öre.

Sigge Wulffs Favoritkupletter. N:o 1. Fyrverkerikuplett, 2 Ki-Katharina, 3 Karl August, 4. Också en sport, 5. Min vän Lindeman, 6. Ä' de' inte sant? Jo! — alla à 40 öre.

Ett nytt häfte pianomusik af Emil Sjögren måste alltid väcka uppmärksamhet och intresse, om icke hos den stora allmänheten, så åtminstone hos dem, som förut gjort sig förtrogna med hans framstående kompositionstalang och har förmåga att fatta hans moderna stil och ofta djerfva idéer i fråga om modulation och harmoni. Man skakar ofta på hufvudet vid första genomspelningen af hans musik, men hans originalitet kan ej undgå att fängsla, och melodiska skönheter finnar man alltid bland de ofta med, som man tycker, hård logisk konsekvens fullföljda harmoniska ideerna. Efter hvad titeln och tillegnan af de särskilda styckena angifver, synas dessa utgöra samlade albumblad, skänkta till personer, kända för musikalisk talang och tillhörande komponistens umgängeskrets. (N:o 2 har förut varit upptagen i Sv. Musiktidnings bilaga 1887). Det intressanta häftet är en välkommen julklapp till vännerna af Sjögrens sångmö. — Det på samma förlag utkomna potpourriet ur »Miss Helyett» af komponisten till operetterna »Rosenkind», »Slutet godt, allting godt», som gifvits här, m. fl., innehåller rätt melodiösa stycken, ehuru ej af synnerligen originel natur.

Af C. Johnns nya musikalier intager potpourriet ur Mascagnis bekanta opera ett framstående rum och bör blifva välkommet för alla som vilja erinra sig eller lära känna den vackra musiken i denna verldsbekanta enakts opera. Titeln visar att den svenske förläggaren öfvertagit för Sverige ett danskt förlagsverk. De öfriga pianosakerna, som utgått från hr Johnn, tillhöra dansmusiken och äro af mindre märklig beskaffenhet. Sången af Friegel är i enkel populär stil och de muntra Wulff-kupletterna, med sångarens porträtt på titelbladet, behöfva ingen kritisk anmälan.

Litteratur.

Hedberg,. Frans: *Gustaf III:s operahus och dess minnen* är en illustrerad bok för dagen af rätt intressant innehåll, utgifven på Hugo Gebers förlag (Pris. kr. 2,25). Illustrationerna utgöras af: Norrmalmstorg före operahusets bebyggande, Det nuvar. operahuset, Uppgång till k. logen, Mellan kulisserna, Spiseln i barnteatern, Gustaf III:s kabinett, Badkarsgården, Uppgång till 4:e raden, Den nya operan samt porträtter: Gustaf III (helsidesbild), K. F. Adelcrantz (operans byggmästare) och de flesta (20) operadirektörerna. — Utrymme saknas oss nu att närmare redogöra för innehållet af boken, äfvensom att nu anmäla andra oss tillsända litterära nyheter.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. Operan. Nov. 16, 18, 20. Delibes: *Lakmé* (Lakmé: fru Arnoldson; Mallika, Ellen, Rose, mstrs Bentson: Fru Edling, frkn. Karlsohn, Wolf, fru Strandberg; Gerald, Frédéric, Nilakantha, Hadji: hrr Ödmann, Johanson, Lundquist, Grafström. — 17. *Flickan från Arles.* — 19. *Konsert* af fru Norman-Neruda: 1. Mendelssohn: uvert. till »Athalia»; 2. Vieuxtemps: violinkonsert, E. d. (fru Norm. Neruda); 3. Schubert: »Erlkönig» (fru Edling). 4. Spohr: uvert. t. »Jessonda»; 5. Bach J. S.: konsert för 2 violiner m. stråkork. (fru Norm.Neruda, fru M. Arlberg-Neruda); 6 sång (fru Edling); 7. Wieniawsky: Polonaise, A-dur (fru Norm. Neruda). — 21. Boito: *Mefistofeles* (Faust: hr Strandberg, Margareta-Helena: fru Östberg, Mefistofeles: hr Nygren). — 22. Adam: *Konung för en dag.* (Zephoris: hr Lundmark) 150:e gång. 24. Mozart: *Trollflöjten* (Papagena: frk. Thulin, 1:a debut). 295:te gång. — 25. Donizetti: *Regementets dotter*; *Sånggudinnornas afsked.* efterspel i 1 akt (musik af hofkapellm. C. Nordquist). — 26. Verdi: *Aida* (Aida: frk. Ek, som gäst; Amneris: fru Edling; Radames, Amonasro, Ramphis: hrr Ödmann, Lundquist, Nygren) 100.de gång. — 27. Gounod: *Faust*, 1:a, 2:a, 3:e akt.; *Sånggudinnornas afsked.* — 28. v. Flotow: *Martha; Sånggudinnornas afsked.* 29. Kl. 1/2 2 *Wermländingarne* (Per: hr Dahlgren, som gäst). *Sånggudinnornas afsked.* Kl. 1/2 8 *Undina.* Mascagni: *På Sicilien; Sånggudinnornas afsked.* — 30. *Prolog* af C. R. Nyblom (hr Hillberg); Hallström: *Den bergtagna*, 1:a, 2:a, 3:e, 4:e akterna (Ingeborg: fru Math. Grabow-Taube, som gäst; Bergadrottningen: frk Almati, Ragnhild: fru Charl. Strandberg, Gerda: frk. Thulin; Bergakungen: hr Ödmann; Ulf, Kark, riddar Tuve: hrr Lundquist, Malmsjö, Rundberg).

Vasa-Teatern. Nov. 17—19. Offenbach: *Den sköna Helena.* — 21—30. Audran, E. *Miss Helyett*, kom. operett i 3 akt. af Max. Boucheron, öfvers. af E. Wallmark. (Miss Helyett: frk. H. Sundqvist, 1:a debut. härst.; senora Fernandez, Manuela: fru Lindström, frk. Johnson; Paul Landrin, Smithson, Puycardas, James Richter, Bacarel: hrr Rönnblad, Strömberg, Warberg, Hagman, Ander.)

Södra Teatern. Nov. 17—30. *Fru Hin*

Musikal. akademien. Nov. 17. *Filharmoniska sällskapets* 1:a abonnementskonsert. 1. Schütz. Heinr.: »Jesu sju sista ord på korset», passionsoratorium för soli (frk. A. Piehl, hr R. Grevillius och medl. af sällsk.) kör à capella, orgel och stråkork., bearb. af Carl Riedel (I kör af menigheten, II Symphonia, III Recitativ, IV Symphonia. V slutkör af menigheten): 2 Massenet: aria ur »Herodiade» (frk. Holmstrand); 3 Volkmann, Rob.: Serenad N:o 2 för stråkorkester (Allegro moder., molto vivace, Walzer, Marsch, op. 63, F-dur; 4 Hallén: »Philharmonie», sång för 8 stäm. kör à capella med solo (frk. Holmstrand); 5. Norman, Ludv.: »Linden», »Bön», 8-stäm. körer à capella.

Under de sista veckorna för verksamheten å den gamla operascenen var programmet nytt för hvarje afton med undantag af de gånger operan »Lakmé», återgafs med fru Sigrid Arnoldson i titelrolen. Samtliga operasujetterna fingo derigenom tillfälle att under slutveckorna taga farväl af den scen, der många af dem under lång tid verkat. För dem som förut tillhört operans personal bereddes ett sådant tillfälle åt fröken Ek som gäst i »Aida», hr Dahlgren hvilken gästade som Per i »Vermländingarne», grefvinnan Math. Grabow-Taube och fru Charlotte Strandberg i »Den Bergtagna.» Den sista debuten på k. operan var fröken Thulins, som Papagena i »Trollflöjten.»

Under samma veckor upplefde på sin gamla scen operorna »Konung för en dag» den 150:de, »Aida» den 100:de och »Trollflöjten» den 295:te föreställningen.

Fru Sigrid Arnoldson väckte mycket bifall som Lakmé för den intagande bild hon gaf af den indiska prestinnan och den bravur hvarmed hon utförde det svåra sångpartiet, om än rösten en och annan gång lät ansträngd, hvarigenom vid jemförelse med vår första Lakmé, fröken Petrini, denna framställarinna i röstens klarhet och friskhet var öfverlägsen. Sin andel i inkomsten af sista Lakmé-föreställningen anslog fru Arnoldson välvilligt till välgörande ändamål. Fröken Ek återhelsades med lifligt bifall vid sitt uppträdande som Aida, en rol som hon alltid återgifvit på ett utmärkt sätt, ehuruväl på senare tid rösten i de höga lägena ej klingar så rent och friskt som förr. Fru Edling sjöng vid detta tillfälle den af henne här kreerade Amneris' rol. För sista representationen å k. operan ha vi redogjort här ofvan.

På Vasateatern syns nyheten »Miss Helyett» röna framgång. Operetten innehåller ock rätt lustiga scener om den också ej hör till de allra lifligaste, och ganska nätt musik på flere ställen. Frök. Sundqvist är behaglig som den fromma puritanskan och utför väl sitt sångparti. Herr Rönnblad sjunger bättre här än i »St. Cyr», ehuru röstens sträfhet framträder vid forcering. Operetten gifves med de sångkrafter, som denna teater disponerar, rätt förtjenstfullt och torde kunna hålla sig länge uppe. I Köpenhamn har den på Kasino-teatern ej haft större framgång, men säges ej heller ha utförts der särdeles väl. I Paris har den på Bouffes Parisiens gått 400 gånger öfver scenen, men också haft en förtjusande representant för miss Helyett i Bianca Duhamel.

Två konserter af högre värde hafva vi att anteckna från sista veckorna i november, men af bristande utrymme måste vi i största korthet omnämna desamma. Fru Wilh. Norman-Nerudas sista konsert afslutade på det värdigaste sätt konserterna i det gamla operahuset. Det är öfverflödigt att nämna, det hennes egna solonummer utfördes på det mest fulländade sätt, och en ovanlig konstnjutning var den Bach'ska konserten, hvari hon mästerligt sekunderades af sin syster, fru Marie Arlberg-Neruda, som man efter decennier nu fick återhöra. Stort och välförtjent bifall skördade äfven fru Edling för sitt förträffliga utförande af Schuberts »Erlkönig» samt Griegs »Det förste möde» och »Vandring i Skoven.» De båda uvertyrerna och orkesterackompagnementet fingo ett godt utförande af hofkapellet under hr. Hennebergs ledning.

Filharmoniska sällskapets 1:a Abonnementskonsert å Musikaliska akademien gafs inför en i det närmaste fullsatt salong och åhördes från den kungliga läktaren af konungen, hertiginnan af Dalarne och prins Carl jemte uppvaktning. Konserten började med en musikalisk antiqvitet, ett passionsoratorium af Heinr. Schütz (1585—1672) i bearbetning af Riedel med rikare ackompagnement af stråkorkester och orgel. Detta gamla verk, emellanåt gifvet i Tyskland, har ett icke ringa historiskt intresse och utgör i sin enkelhet en lärorik kontrast mot nutidens på massverkan anlagda, komplicerade tonverk. Mest njutningsbara äro körerna och »symfonierna», recitativerna i allmänhet naiva och föråldrade. Det hela utfördes med tillhjelp af goda solister och god ensemble i körer och orkester under dir. Halléns vaksamma ledning. Den säkra och röstfriska kören utförde vidare à capella en ny, harmoniskt färgrik 8 stämmig körsång »Philharmonie» af sällskapets nitiske dirigent samt ett par af Normans kända och vackra likaledes 8 stäm. körer. Af Volkmanns serenad för stråkorkester väckte i synnerhet valsnumret mycket bifall och gafs da capo. I en stor aria ur Massenets »Herodiade» hade man nöjet återhöra fröken Holmstrand, hvars klockrena och i Paris väl utbildade stämma behagligt anslog åhörarne och hvars utmärkta föredrag af den svåra arian väckte stort bifall. Ett lofvärdt arrangement var att förse programmet med biografiska notiser om komponisterna till aftonens musiknummer.

Från in- och utlandet.

Kgl. operan. Vid sista representationen af »Aida» uppträdde äfven »af den gamla stammen» kapellmästaren Dente som ledare af orkestern. Det var under hans direktion operan först gick öfver scenen. Operans verksamhet under flyttningstiden kommer att inskränka sig till några symfonikonserter af hofkapellet.

Mozartfest. Hundrade årsdagen af Mozartz död, lördagen den 5 december, kommer att högtidlighållas af hofkapellet med en konsert i Musikaliska akademiens stora sal. Programmet upptager Mozarts g-moll-symfoni, uvertyrer till »Trollflöjten» och »Enleveringen», Adagio ur stråkqvintett (g moll) och sång (af fru Edling).

Medaljen Litteris et artibus har tilldelats operasångerskan fru Caroline Östberg, ballettmästaren Sigurd Lund, premieraktören Emil Hillberg och skådespelerskan fröken Thekla Ålander.

En ny symfoni, komponerad af läraren vid konservatoriet, kammarmusikus *A. Andersen*, som vid föregående tillfällen gjort sig känd såsom lycklig symfonitonsättare, kommer att uppföras i Musikaliska akademien om torsdag i nästa vecka. Hofkapellet kommer att medverka.

Professor Ivar Hallström är återkommen till hufvudstaden från den italienska rekreationstripp han företog i sällskap med tenorsångaren Olof Lemon.

Den hufvudsakligaste vistelsen var i Venedig och Neapel. Å förenämda plats aflades visit hos Carmen Sylva, drottningen af Rumänien, hvars helsotillstånd nu, af alla tecken att döma, lär häntyda på en glädjande förbättring. Föröfrigt besöktes Berlin, Nürnberg och Paris.

Hr Franz Neruda kommer att denna vinter, liksom föregående, gifva soaréer för kammarmusik med piano, till hvilka abonnementsteckning egt rum under hand. Några återstående abonnementsbiljetter till dessa soaréer, hvilkas antal är bestämdt till fyra, finnas tillgängliga hos portvakten i Musikaliska akademien till ett pris af 10 kr. Första soarén (af de 4 som komma att gifvas) eger rum den 4:e d:s.

Martha Remmert, den i utlandet synnerligen uppburna pianisten, har för afsigt att, före anträdandet af en stor konserttournée genom Ryssland, Turkiet och Grekland, gifva två konserter med stor orkester i Stockholm under december månad.

Oscar Lemon, den unge stockholmstenoren, hvars vackra stämma man fått göra bekantskap med å konserter i hufvudstaden under senare år, har debuterat på scenen i Göteborg d. 27 nov. såsom Wilhelm Meister i »Mignon», och hans debut ansågs ha varit i alla afssenden lyckad.

Fru Marie Arlberg-Neruda, hvars utmärkta violinspel man senast fick höra å sista Nerudakonserten på kgl. teatern, meddelar fortfarande violinlektioner såsom en annons å sista sidan utvisar.

En operaturné i landsorten företages för närvarande af fruar Östberg och Almati, hrr Ödmann och Rundberg. Den 2 dec. konserterade de i Sundsvall, der sedan en fest var arrangerad för dem, och d. 4 d:e i Gefle. De besöka vidare Göteborg, Karlstad m. fl. städer och äfven Köpenhamn, der konsert eger rum d. 11:e dec.

Göteborg. En *Mozartfest* firades å nya reallärоverket den 27 nov. efter följande program med endast Mozartmusik: I »Ave verum» för kör orgel (frk Andrée) och stråkinstrument. II föredrag öfver Mozart af d:r Karl Valentin, III ur operan »Idomeneo», soli och körer (hr Salom. Smith, Harmoniska sällsk.), IV konsertaria för bas (hr Smith), V arior och duett ur »Trollflöjten» Hr Smith frök. Anna Mellgren) VI ur musiken till dramat »Thamos, konung i Egypten», kör af prester och jungfrur, öfverstepresten och kör (hr Smith och Harmon. sällsk.)

— Fru *Anna Hallén*, den utmärkta pianisten, gaf den 11 nov. konsert härstädes och gjorde synnerligen furore med Wagner-Liszts »Spinnerlied» ur »Flygande Holländaren». Hon biträddes af danske violoncellisten Carl Frost-Hansen i utförandet af Mendelssohns sonat D dur, för violoncell och piano. Herr Fr.-Hansen dokumenterade sig som en utmärkt artist. Fru Davida Afzelius utförde med sin vackra, höga allt och konstnärligt föredrag ett par sångnummer, som vunno stort bifall. Konserten var talrikt besökt.

Sala. En större kyrkokonsert gafs d. 29 nov. i stadens kyrka under ledning af kontraktsprosten Aug. Forssman och till förmån för fattiga barn i Sala. Vid detta tillfälle gåfvos körerna »Dies iræ» och »Lacrymosa» ur Mozarts »Requiem». Fru Gründer fr. Stockholm biträdde vid konserten, en af de många prosten Forssman gifvit i välgörenhetens tjenst.

Kristiania. *Edvard Grieg* firade d. 22 nov. 25 års-jubileum. Dagen förut gaf han konsert, hvarvid endast hans egna kompositioner utfördes. Efter konserten var han inbjuden till en fest då studenternas sångförening hälsade honom med fackeltåg och han blef entusiastiskt hyllad.

Paris. Hundrade årsdagen af Meyerbeers födelse firades i förra månaden å Stora operan. Programet upptog scener ur »Robert», »Hugenotterna, »Profeten» och »Afrikanskan» samt bekransning af mästarens byst.

— En ny operett eller kom. opera af Varney, »Fanchon, harpspelerskans dotter», har vunnit afgjord framgång på Théâtre des Folies-Dramatiques. Varneys musik säges vara spirituel och behaglig, libretton af Liorat och Busnach lustig men städad.

Vår musikbilaga,

som vi hade tänkt få sända med dagens Mozart-nummer och som derför kommer att innehålla en af Mozarts mest karakteristiska menuetter, har genom vår ende notlitografs iråkade sjukdom icke hunnit blifva färdig, utan kommer att i stället bifogas nästföljande nummer.

Breflåda.

Vår beteckning af sångomfånget har af en prenumerant befunnits ofullständigt, och denne önskar att vi skola utsätta hvilken oktav beteckningen gäller (ostrukna, ettstrukna etc.) Då resp. rösters omfång är allmänt bekant, och då sångkomponisterna ej gerna skrifva för extraordnära röster utan för den stora allmänheten (undantag finnas men då anmärka vi sådant) ha vi ansett att intet misstag kunnat förekomma i afseende på meningen med vår beteckning, som gjorts så kort som möjligt för att ej upptaga plats onödigtvis. Om det nu står angifvet ett tonomfång af c—fiss, h—f etc. kan väl ingen tro, att sångens omfång är så ringa att den skulle upptaga *endast 6* toner; när således beteckningen måste gälla ett omfång *utöfver* en oktav. (alltså c—c—fiss, h—h—f) är det naturligt att de högst angifna tonerna måste beteckna tvåstrukna, de lägsta ostrukna noter i diskantklav. Är det fråga om sånger för bas, bariton, alt, sopran etc. angifves sådant vanligen på titeln eller i anmälan. Anmärkaren skulle göra oss en tjenst med att uppgifva något fall der vår beteckning verkligen kunnat föranleda grundad misuppfattning.

Red.

Prenumerations-Anmälan.

Svensk Musiktidning, 11:te årgången, rekommenderar sig härmed i välvillig åtanke hos den musikaliska allmänheten. Så länge har ännu ingen Svensk Musiktidning tillkämpat sig existens, men det har ej heller kunnat ske utan uppoffring af utgifvaren. Uppoffringen för prenumeranten är ringa. För **endast 5 kronor** erhålles under året **populär lektyr i musikaliska ämnen,** biografier med **porträtter** af in- och utländska konstnärer, **Musikbilagor** af **god och lätt utförbar sång-** och **pianomusik,** (omkring 14 sidor eller mera, beroende af prenumerationen). Utomstörre artiklar innehåller tidningen redogörelser för **musikpressen, följetonger, notiser** m. m., och goda literära krafter kunna för tidningen påräknas. Tidningen lämpar sig för **hvarje musikaliskt hem,** som genom densamma kan följa med händelserna inom musikverlden, särskildt vår egen. Svensk Musiktidning utkommer 2 gånger i månaden (utom Juli—Aug.). Endast helårsprenumeranter erhålla musikbilagan. På tidningen prenumereras å byrån *Olofsgatan 1* (Hötorget 6), derifrån tidningen hemsändes, i bok- och musikhandeln, å tidningskontoren. **För landsorten bäst å posten.**

Obs. Föregående nummer i denna årgång innehålla porträtter (med biografier) af **Salom. Smith, Franz Neruda, Sigrid Wolff, E. och A. Hildach, Teresa Careno, L. Spohr, Ida Moritz, Greg. Allegri, Emil Sauer, Franz Ondricek, N. J. Simonsen, Pietro Mascagni, Sigrid Arnoldson, Gi c. Meyerbeer, Francesco d'Andrade** m. fl. — Årets *musikbilaga* innehåller hittills: pianostycken af A. M. Myrberg, Th. Kirchner, Mendelssohn (»På sångens lätta vingar») och L. Berger samt sånger af Em. Sjögren och Ada Oterdahl.

Obs *Den som till redaktionen (Olofsgatan 1) insänder 5 kronor erhåller hela denna årgång och* ***gratis*** *Musikbilagan för 1890,* ***Musikalbum,*** *innehållande* ***6 valda*** *pianostycken och* ***en vacker sång*** *(»Trädgårdsmästaren») för baritom af* ***Aug. Körling.***

Ödmjukeligen
Redaktionen.

Pianomagasin.
Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.
Äldre Pianos tagas i utbyte.
OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.
Gust. Petterson & Komp.
43 Regeringsgatan 43.
☛ **Flyglar, Tafflar** och **Pianinos** från **J. G. Malmsjö.**

J. LUDV. OHLSON
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16
Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa *svenska* och *utländska fabriker* i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.
Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Eleganta Permar
till Svensk Musiktidning finnas till salu å ***2 kronor*** hos P. Herzog, Malmskilnadsgatan 54.

I Violinspelning
meddelas undervisning af
Marie Arlberg-Neruda.
Karlaplan 8, 1 tr. upp.

PIANOLEKTIONER
efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.
Olofsgatan 1 (Hötorget 6), 1 tr. upp öfver gården. Mottagning kl. ½9—½10 f. m. och 12—1 e. m.
Frans J. Huss.

I
Zulamith Wellander-Svaneskogs sångskola efter Madame Marchesis metod meddelas undervisning åt såväl herrar som damer. Linnégatan 17, 1 tr (högra uppgången).

Sånglektioner,
innefattande Röstens utbildning, tydligt uttal af texten, articulation, prononciation, frasering, föredrag m. m. samt Rollers instuderande, gifvas från och med 15 Oktober af
Signe Hebbe.
Sturegatan N:o 24.

Obs. Mycket billigt annonspris
i Svensk Musiktidning — **10 öre petitrad** — (rabatt vid förnyelse.)

INNEHÅLL: Wolfgang Amadeus Mozart (med porträtt). — Vårt gamla operahus och dess minnen. — Sista föreställningen i gustavianska operahuset. — Musikpressen. — Litteratur. — Från scenen och konsertsalen. — Från In- och utlandet. — Vår musikbilaga. — Breflåda. — Annonser.

Stockholm, O. L. Svanbäcks Boktryckeri-Aktiebolag, 1891.